

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
2 iunie st. v.
14 iunie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 22.

ANUL XXVII.
1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Câștigul moral.

— Impresiuni dela o adunare. —

(Monolog.)

Cetit-am în diare apelul călduros,
Ca ômenii cu carte, poporul cel de jos,
Toți cei ce vreu cu rêvnă cultura românească,
Să vie la adunare, cu drag să chibzuască,
Că cum să dăm nainte! Cetindu-l, mi-a plăcut,
Că 'n urmă se trezește ș-acest ținut tăcut...

M'am dus și eu îngrabă, ș-acolo am găsit:
Domni, dômne, domnișore, popor însufletit;
Trei cu brâne roșii, notari, și advocați,
Proprietari și dascali, toți bine îmbrăcați,
Și dame 'n eleganță, gătite ca de bal,
Iar câteva purtără costum național;
Têrancele, țêranii, de nuntă toți și tôte,
Belșug și stare bună zării pe domni și 'n glôte.
Vedënd aceste tôte, simțiam o veselie,
Credënd că unde este atâta bogăție,
De sigur se va face culturei nôstre mult,
Căci numai neamu-acela trăeșce care-i cult...

Și iată ia cuvântul un domn și ne propune
S'alegem președinte; și 'ndată 'ncep să sune
De-odată doue nume, atât de 'nverșunat,
De s'a vëdut că doue partide vechi se bat;
Doi protopopi de frunte erau ce-i candidase,
Unul cu plete 'n cefă, celalt cu barba rasă.
Uimit gândiam că decă ș-acum se 'nfocă, ôre
Ce-o fi de-acî 'nainte, când scopuri mișcătore
Vor nașce la discuții?! Și șteu me bucuram,
Șciind că 'nsufletirea ridică ori ce neam.
Ș-un glas puternic strigă: »Să fie amândoi!
Iar obștea consimțeșce. La nime ca la noi!
Și ei ocupă locul; cel mai bêtân se scôlă,
Surprins de cinstea mare, cu vocea sa domolă,
Ne ține-o cuvântare, pornind dela Adam,
Dă 'n vremuri negurôse, vorbind de Jafet, Cham,
De frunță și de ierbă, numai de-aceea nu,
Ce-i scopul adunării. Și după ce tăcù,
Ia vorba cel mai tiner, respunde 'n limbă alêsă,
Incepe chiar din Roma, a lumii 'mpêrătêsă,
La Romulus și Remus, la marele Traian,
Vorbeșce de strămoșii, căroră Stan și Bran,
O spune cu mândrie, li-s vrednici următori...
Ca viforul pe mare, ce tună până 'n nori,
A izbucnit de-odată un foc de »Să trăeșcă!
Entusiasmul crâncen eră să nu sfêrșescă;

Pe urmă inse totuș mereu se limpedi,
S'au pus și secretarii și 'n ordinea de ște
Cestiunea culturală vini să se desbată....

Acù-i acù! gândisem cu mintea mea 'nsetată,
Acum o să urmeze o viuă discuțiune,
Multime de propuneri, tot practice și bune,
Menite să ridice cultura din popor,
Vorbiri inflăcărâte, cari inimei dau sbor,
Ce 'nalță 'nsufletirea și pungile desfac...
Dar ce-i? N'aud nimica, de-odată-s muți și tac,
Chiar nime nu ia vorba, tăcere de mormânt.
Presidiul, cum vede că vorbitori nu sânt,
Intrebă decă obștea primeșce unanim
Propunerea programei? Și toți respud: »Primim!
Acestia, cum se pare, n'au datina de fel
Să facă multe vorbe, ci tac și fac cu zel.
Prea bine. Toți românii de s'ar purtă așa!
Căci șteu sosit-a vremea, ca 'n loc de-a declamă
Tot vorbe 'nflorilate, să 'ncepem în sfêrșit
A și produce fapte, ce 'nalță-un neam strivit!...

Ș-o listă se deschide și membrii se invită
Să sprigine și 'n faptă propunerea primită!
Trei-patru scriu indată o sumă ôre-care,
Al cincile amănă, al șesele nu are,
Al șeptele va strînge de-acas'o listă lungă,
Al optăle se scusă, că tēcă și că pungă,
Al nouăle dă fuga, dar este prins în dos
Și scrie-se în listă de silă bucuroș,
Al decelea atuncia deschide punga sa,
Când află că 'n diare și el s'a publică...
Iar alții mai »cu minte« reciți de 'nsufletire,
Ies unul câte unul, să scape de plătire;
Doi tineri aprigi inse se duc în urma lor,
Ținënd o vênătore de ômeni prin popor,
Și decă prind pe unul, mi țî-l aduc cu fală,
S'ajutore și densusl cultura națională,
Chiar nime nu remâne neprins sêu nendemnăt,
Dar truda tot nu scôte prea mare rezultat.
Când nu se mai găseșce la pungă nici o cheie.
Măreța adunare în urmă se încheie.
Și ambii președinții țin câte-o cuvântare,
Lungi cât o ște de vëră, vorbind de zelul mare
Al tuturor! Un altul le mulțumeșce lor
De tactul fin. Ș-atuncia domni, dômne și popor

Scot iar o »Să trăiească!« Și ies cu toți din sală . . .
 Eu stam pe gânduri triste, căci tréba culturală
 Ce s'a făcut aicea, părea o parodie :
 Puține fapte 'n silă și multă gălăgie!
 Atât a fost dar totul la ce ne-am adunat?
 Așa lucrăm când scopul ni-i mare, neamănat?! . . .

Și desgustat de tóte, voiam să plec incet,
 Când vine óre-cine, me chiamă la banchet.
 Flămând, me duc cu densusul ș-ajung la cărcíma mare,
 Ce-acuma se numește »Otelul Neatérnare.«
 Acolo dau de lume de doué ori mai multă
 La mesele 'ncărcate; ea dusă chiar ascultă
 Pe-un vorbitor ce ține toast cu frase mari,
 Și 'mbetă mintea 'n ómeni, stérnind aplăuse tari;
 Iar după densusul alții, vr'o dece-douézeci
 Se 'ntrec unii pe alții in vorbe largi și seci . . .
 Pe mese intr'aceste s'aduc neconținut
 Butelci cu vinuri scumpe; dar când e de plătit,
 Un domn ce 'n adunare nici nu s'a prezentat,
 Plătește tóte, tóte . . . Ci iac' un alt bărbat,
 Ce ne-a fugit de-acolo, se supără și spune
 S'aducă iar atâtea, dar vinuri mult mai bune,
 Șampanie, căci densusul voește să plătescă,
 S'arate cum petrece elita românescă . . .
 Și altul, apoi alții vreu un banchet domnesc,
 Prin droia de toasturi butelcile pocnesc . . .
 Iar lăutarii cântă de dragoste și jale,
 Nălțând insulflețirea la vérfuri epocale . . .
 Alt domn, ce 'n adunare a dis că n'are bani,
 Ia un tăier ș-adună parale la țigani;
 Și nimeni nu se scusă, nu trebuie 'ndemnare,
 Toți șciu c'ar fi rușine să nu dea fiecare;
 Deschid portfoiul iute și toți așteptă gata,
 Tăerul se și umple de bănci cu ridicata . . .

»La joc! la joc!« s'aude strigând un june 'n ușe,
 Și câțiva tineri plécă, punându-și toți mănuse,
 Mai mulți rămân la mese. Sătul de-atâte vorbe,
 Me duc și eu in sală, desgustul să-mi absórbe
 Frumsețea femeiescă și dansul românesc.
 Se jócă Ardeleana, joc mândru, pitoresc
 Și plin de poesie! Dar mai că n'o cunosc:
 Nu-i tact, nu-i foc, nu-i farmec; ci ropot, tropot, trosc,
 Ca cei ce n'o prea jócă și nu li-i îndemănă . . .
 Dar după moda nouă petrecerea română
 Incepe cu-Ardeleana, și densusii fac așa . . .
 Ci mult nu pot s'o ducă, și prind toți a jucă
 Un vals și iată 'nvie, au aripi la picíore,
 Și 'ntr'un vârtej feeric, gândești că vreu să sbóre . . .
 Și jócă, jócă 'ntruna străine, românești,
 Acele bine, aste să nici nu le privești;
 Me 'ntorc dar dela ele la mândrele costume,
 De care mi se spune că-s românești anume;
 Sânt pistrițe, 'mpenate, au vél, mărâmi și flori,
 Privesc cu bănuelă mulțimea de culori;
 Nu șciu de-s populare, dar șciu, durere, bine,
 Că cele ce le pórta vorbesc tot limbi străine . . .

Destul! Scărbit de cele ce mi se 'nfătoșară,
 Cu trenul mai de-aprópe pornii acasă iară . . .

A șeptea și 'n gazete dau de-un raport in care
 Citesc, că adunarea, chiar peste așteptare,
 A reușit prea bine, »Căștig material
 N'a fost prea mare, inse e mult căștig moral . . .«

Avem séu ba folóse din astfel de-adunare:
 Birtașul, croitorul e sigur cumcă are!

Iosif Vulcan.

Momente istorice.

Cap III.

Publicarea diplomei din 20 octobré 1860 Cum a fost întimpinată de oătră popórele monarchiei.

§ 7. Magnații din ambele părți ale monarchiei plásmui-
 tori ai noiei constituțiuni octroate.

Stadiile prin care a trecut concepțiunea și nașce-
 rea noiei constituțiuni austriace au remas mai
 mulți ani un secret de inaintea popórelor, le-au
 cunoscut numai prea puținii din regiunile supreme
 ale societății, și de nu ne înșelăm, noi românii
 am ajuns la cunoșcința acelor secrete mult mai
 târziu decât alții. De aici se esplică și unele confu-
 siuni și pași nesiguri făcuți din partea noastră.

Cel puțin acuma după 31 de ani să ne uităm
 și noi in dosul vélului tras la o parte de cătră alții
 dela dualism încóce.

După închiderea sesiunii senatului imperial in
 29 septembrie, aristocrații conservativi din feudalii de
 peste Laita ținuseră tot in Viena câteva conferențe
 secrete, cu scop de a se invoi asupra unor principie
 și maxime de stat, pe care să se pótă redactá o con-
 stituțiune, care să convină aristocrației din ambele
 părți ale monarchiei, să se facă și unele concesii
 liberale la celelalte clase ale locuitorilor, la propriul
 popor. Atunci nu s'au putut invoi la nimic, din cauza
 că mai vértos ministrul Agenor Goluchovski și alți
 câțiva se opuneau la pretensiunile dualistice ale un-
 gurenilor.

Intre acestea monarchii se invoiseră ca să se
 deschidă un congres la Varșavia. Impératul Francisc
 Iosif avea să plece nesmintit in 21 octobré. Față cu
 acel congres erá dorința sa supremă și fórte legitimă,
 ca alacerile interne ale monarchiei să remăe cât se
 póte mai bine regulate și páciuite.

Cu câteva zile mai inainte lure chiamați dela
 Ungaria la Viena iute, pe neașteptate, grafii George
 Apponyi fostul cancelar, Desseffy, George (nu lului)
 Andrassy, baronu Sennyey, dn G. Majlat, Gr. Széchen
 erá pe atunci ministru imperial. Acesta primind pe
 numiții aristocrați, le spuse că acum cestiunea resta-
 rării drepturilor vechi a devenit cu totul seriósă și
 fórte urgentă, deci să se apuce de lucru. Oligarchii
 ceho-germani încă erau de față. Adoptară cu toții de
 voie de nevoie ca temelie a noiei constituțiuni prin-
 cipiul individualității istorice-politice, adecă restaura-
 rea autonomiei tuturor țérilor monarchiei cu dreptu-
 rile politice pe care le vor fi avut până in 1848 séu
 mai de inainte, cu escepțiunea acelor drepturi, prin
 care se asigură suveranitatea unui imperiu, acestea
 să fie rezervate unui parlament și unui gubern cen-
 tral. Așa: atâtea diete câte țéri séu individualități
 istorico-politice și un parlament central. Lucrară și
 și nópte, iară conferența lor din urmă ținú de séra
 dela 9 până diminéța la 7 ore. Pe lângă textul di-
 plomei mai compuseră vreu douézeci așa numite chi-
 rografe séu scrisori de mână cătră ministrii și cătră
 nou numiții cancelari și alți demnitari, pe care tóte
 monarchul avea să le subscrie inainte de plecare,
 precum s'a și întéplat. Intr'aceea chiemaseră și pe
 br. Nicolae Vay cel prea bine cunoscut noue din 1848,
 după aceea condamnat și chiar mai de curénd scă-
 pat din prinsóre, unde stătuse din cauza patentei re-
 ligionare. Abiá sosit, br. Vay fu și chiebat prin un
 adjutant la Majestatea Sa. »Voești să faci patriei
 dumitale un serviciu important?« »Sânt supusul Ma-
 jestății Tale.« — »Ești numit cancelar al Ungariei.«

Audiența scurtă, dară cu atât mai impunetóre
 și semnificátóre de adevérat triumf pentru unguri,

ceea ce însuș Majestatea Sa a constatat dîcînd apoi cîtră cardinalul Scitovski : Ōn a nyertes (dumneata ai cîștigat) ; cîci adecă acel arhiepiscop pimate in anii din urmă lucrase fôrte mult in Viena și in Peșta pentru restaurarea drepturilor țerei.

Acēsta fu nașcerea diplomei și a puilor ei, precipitată și pôte tocma pentru aceea plăpîndă ca pruncii de 7 luni.

Presupunem cā lectorilor mai inaintați in ani le este cunoscut atāt testul acelei constituțiunii octroate, cāt și celelalte acte impērătești, de care aceea trebuia să fie insoțită, cāci tôte s'au publicat nu numai in limba originală germană, ci și in alte noue (9) limbi și dialecte ale monarhiei in sute de mii de esemplare, care anume pentru Transilvania s'au tipărit și sancționat in 300 de esemplare cu subscripțiunea proprie a Majestății Sale in 1863, spre a se împărți la tôte municipiile, la membrii dietei și la arhivele publice alătura și cu patenta din 26 februarie 1861, despre care vom tractă mai la vale. Cu tôte aceste noi vom adauge și acelea doue acte mari de stat la călcăiul acestui volum, ca lectorii să le aibă de indemână, iară posteritatea să cunoască acelea drepturi, pentru care au luptat părinții lor și să judece in cunoșcința de lucru. Acilea scōtem numai simburile diplomei.

In manifestul impērătesc cu care se anunță o epocă nouă, adecă delăturarea sistemului absolutistice și intrarea in viața constituțională, se dîce, cā acum a incetat necesitatea de a mai concentră strîns tôte puterile statului la un loc, precum a trebuit să se facă in urma luptelor din 1848. Deci Maj. Sa luând in considerațiune dorințele descoperite in senatul imperial inmultit, a decis a emite o diplomă regulătoare a afacerilor publice ale monarhiei. După acestea diploma ține, cā garanțiile de existență și de putere a monarhiei austriace stau numai in respectarea instituțiilor și drepturilor istorice avute din vechime ale țerilor din care este compusă monarhia, care drepturi inse difer mult. Acelea drepturi istorice au să trecă prin reforme cerute de timpul modern : deci se proclamă :

Egalitatea tuturor supușilor (locuitorilor) inaintea legii ;

Esercițiul liber al religiunii garantat ;

Calificațiunea de a se aplică in funcțiuni oricine, nu mai este condiționată dela pozițiunea socială și dela nașcere ;

Datoria tuturor, fără nici o esecțiune, de a servi in armată și a plăti impositiele statului ;

Iobăgia, adecă șerbitutea feudală remâne desființată ;

Linia de vamă dintre țerile propriu austriace și dintre Ungaria casată.

Așă cu acestea puncte ale diplomei se declară din nou desființată tōtă superioritatea claselor privilegiate, feudali, aristocratice, care până in 1848 călcau pe cerbicea celorlalte clase.

Acetea premise, monarhul provocāndu-se la sancțiunea pragmatică ca tractat de stat incheiat in tre Carol VI și in tre țerile monarhiei, trece la definițiunea și circumscrierea potestății legislative, precum urmēză :

I. Dreptul de a da, a schimbă séu a șterge (abrogă) legi îl va esercită monarhul numai cu conlucrarea dietelor și relative cu a senatului imperial. Acest senat (parlament central) se va compune din membrii de ai dietelor ; numărul lor îl va decide monarhul.

II. Obiectele de legislațiune, drepturi, datorințe, interese comune tuturor țerilor monarhiei vor fi desbătute și legiferate in parlamentul central, iară acele au să fie :

Monetăria și tot ce concerne creditul statului ;
Vămile și afacerile comerciale ;

Principii după care să fie fondate și organizate băncile de credit ș. c. l.

Principii pentru inființarea de poște, telegrafii, căli ferate ;

Regularea pe viitor a datorinței de a servi in armată (lege de asentare) ;

Votare de imposite noue, creșcerea celor esistente și mai ales a prețului sării ;

Contragere de imprumuturi noue, convertirea unora, vinderea, prefacerea, hipotecarea dominiilor statului ; in fine esaminarea bugetelor statului, votarea lor, controla finanțelor și punerea in evidență a rezultatelor bugetului in fiecare an.

III. Tôte celelalte obiecte de legislațiune cāte nu sînt rezervate in p. II legislațiunii centrale, vor fi de competența dietelor provinciale și anume in țerile corōnei ungurești in sensul consituțiunilor vechi, istorice, iară in celelalte provincii conform unor statute, care se vor compune de aci inainte.

Așă pentru dietele provinciale erau să remāe ca obiecte de legislațiune : administrațiunea politică cu tôte ramurile ei, justiția peste tot. cultele religiōse și instrucțiunea publică cu tôte aședămintele de cultură națională și religiōsă, regularea de riuri, drumuri, agricultura cu silvicultura și in general tot ce nu eră să cadă in sfera legislativă a parlamentului central.

Acel cuprins al diplomei din 20 octobrie ne presentă oșcăm o icōnă de țeri confederate pe vecie cu un guvern central cāt se pôte de bine provēdūt cu mijlōce de consolidare ; le remānea și țerilor o sferă de activitate politică, de autonomie legislativă, care in comparațiune cu absolutismul lāsă popōrelor un mare grad de libertate in țerile locuite de ele. remāneau inse lipsite de atributele esentiale ale suveranității.

Dintr'odată cu diploma apărură in 21 oct. cāteva denumiri noue pe lāngă a lui Vay. General br. Sokcevic croatul remase ban al Croației. Br. Franc. Kemény (șchiopol) fu numit cancelar al Transilvaniei la Viena. Acești trei bărbați de stat luară misiunea de a restaură fiecare in țera sa, adecă in »individualitatea istorico-politică» intrăga sistemă și organism feudal așă precum esistase acelea până in 1848, prin urmare ei aveau inainte de tôte să arunce pe tōți funcționarii absolutismului din posturi și să așede in locul lor pe alții dintre pāmēntenii fiecārei țeri. Să și facă cine pôte o idee despre acel chaos, care a urmat. Mai multe mii de funcționari ai statului, partea cea mai mare a lor căsătoriți, aruncați pe strade, fără nici-o culpă a lor și fără ca să șce în dîle de intēiu care va fi sôrtea lor și unde au să ajungă ei in cel mai de aprōpe viitor.

George Barițiu.

C u g e t ă r i .

Mēsura urei este iubirea. Pe cāt este ea de inaltă, pe atātă este ura de adāncă.

*

In tre femeile care nu se pot suferi, tōdēuna trebuie să fie un bărbat.

*

Despotismul este o putere care paralisează la om activitatea creerului.

*

Pentru tinēr prietenia bētrānului este un atestat de purtare corectă.

Cornelia Emilian.

*

Dragostea Românei.

(In descânțece.)

Gntre mulțimea datinilor moștenite la poporul nostru, mai puternice rădăcini au prins descânțecile. Acest ram de credințe, păstrat de femeia română în sinul poporului, este atât de adânc săpat, încât este cu neputință a-l desrădecina séu cândva prin vitregitatea timpurilor a-l stérpi. Femeia română, la ori ce neajuns obvenient în familie, recurge la descânțec dela care așteptă ea sanarea reului și întorcerea spre bine. Fie că în familie este turburată pacea și liniștea, fiind capul familiei predat unei patimi, fie că trebile casei nu merg spre bine ori unul séu altul din familie este bântuit de vre-o bôlă care mereu pe neașteptate rôde la rădăcina fericirii casnice, fie că fata ori feciorul din casă ajungând vârsta de a ieși și ei în lume sânt reu vânduți, disprețuiți ori chiar batjocoriti de semenii lor, mergând la joc fata nu este jucată, de unde apoi închepă în gura lumii și nu se mai pôte mărită; feciorul, vrând părinții a-l insurá, în tot locul unde pețește, află ușa închisă.

Acésta mare grijă pentru fecior séu fată — ca ieșind în lume să fie bine vânduți, să fie iubiți și căutați de tótă lumea, cu un cuvânt să fie tuturora dragi — o are mama. Ea indeplinește acésta »facere pe leac« séu singură acasă, séu *muerea știutóre* (vrăjitoarea).

Cu altă ocaziune am descris descânțecile usitate la diferite bóle;¹ acuma în cele următoare voi tractá despre descânțecile de dragoste, acărora dîle de descântat mai cu leac sânt bobotéza, pașcile și Sân-Georgiu, precum și fiecare duminică tineră. (Duminică primă după lună nouă.)

I. În ziua de bobotéza mama luând unsóre, se duce și o pune sub pivă (trésc) ce va pocni prima dată la începerea slujbei mari (liturghie) dîcînd: cum se vestește, cum resună și pocnește asta pivă, așa să fie N. vestită să se pocnescă în lume despre densa în tóte casele

La tóte mesele
Prin obóre (curte, ocol),
Prin ogóre,
Pe la joc,
Peste apă peste foc,
Peste țeri și peste mări.

După ce piva a pocnit, se ia unsórea și se păstréză până la pașci. Pe séra de pașci legându-se în o cârșoră, se légă sub aripa cocoșului din curte și se dîce: Cum cocoș din aripi o pâlăpăit²,

lumii pașcil' o vesti,
din somn toți s'or pomeni,
la biserică'or veni
și cu toții s'or veseli,

asă să fie N. vestită, de tótă lumea iubită.

Diminéța luându-se de sub aripa cocoșului, se pune la brâu și mergând ocolește (incungiurá) biserică la înviere.

Acésta unsóre apoi se păstréză în casă peste întreg anul, ungându-se cel ce voește a fi iubit și vânduț când merge la joc ori locuri publice din ea pe sprincene, pe dosul mânilor și decă tocmai fata a pus pe cineva ochiul, de se pôte respectivului să-i ungă din acésta unsóre o haină care nu se spélă.

II. La Sân-Georgiu des de diminéța fata ori feciorul luând o uiagă (glajă) se duce și ia din un loc unde se imbină 2 ape, trei linguri de apă și le pune

¹ A se vedé în „Familia“ din anul 1889.

² Mișcarea aripilor înainte de cântat o numește poporul „pâlăpăit.“

în glajă, trei linguri din un loc unde se 'ntorce apa (vir) și trei linguri din un vas cu apă scos în curte la améd, ca uitându-se cel ce vrăjește în el, să se vędă și să vędă și sórele dîcînd: Cum vęd sórele, așa să fiu vëndută, și cum lucește pe cer sórele, așa să lucesc eu la N.

Apa din glajă o puue apoi în un blid pe care-l aședă în vatra luminii puind în el trei flori curate din trei grădini, trei jordițe de salcă care aplecate fiind dela trunchiu, au fost legánate de apă, în credința că precum s'au bătut acele în apă, așa N. să se bată după N.

În blid se pune nițică sare, pită și când clopotul trage pentru prima dată la liturghie, luând din blid florile cu jordițele, descântă:

Cum trage mărținosul la sare,
Flămândul la mâncare,
Setosul la apă,
Cum nu pôte lumea fără pită, fără sare,
Făr lumină, făr mâncare,
Cum s'au bătut jordițele în apă,
Diua nóptea

Cum au înflorit aste flori în grădină: așa să tragă, așa să nu pótă fi făr de mine N. și să fiu la N. și la tótă lumea vëndută, înflorită, frumoasă și dragăstósă.

Se pune apa de nou în glajă cu tóte agrediențele și se păstréză câteva dîle, din care, cel ce voește a fi iubit și vânduț în fiecare diminéța se spélă pe față stropind și casa proprie din lăintru și din afară.

III. În duminică tineră diminéța, cel ce voește a fi dragostos, se duce la rîu și acolo dîce:

— Bună ziua rîu de rouă.

— Să fii sănătoasă

N. frumoasă.

— Dar ședî pe scaun de argint!

— Nu am venit să șed, ci am venit să me speli — luând în mâni apă, se spélă pe față —

pe față, pe brațe,
de uriciuni, de făcături,
eu să fiu vëndută și să fiu căutată
de toți tinerii și bétrânii.
Eu doi ochișori, ca doi lucéferiori
în doué buchîțe ca doué rujîțe.
Dar vréstnicile mele să fie coșniți spurcate
În pari aninate,
Mături deslegate
În gunóe lăpédate.

Când plécă dela rîu, lapédă cu mâna dréptă peste umérul drept apă de 3 ori, iar cu mâna stângă odată peste umérul stâng, dîcînd: Nu lapéd apa îndêrêt, ci lapéd uriciunile, făcăturile de pe mine puse, îndêrêt, napoi și să remân curată, luminată pe pământ mândră curată.

Maidan, în maiu 1891.

Aurel Iana.

Unii ómeni se vęd mari vëndându-și umbra.

De câte ori rêsfoește cineva cartea vieței tale, de atâtea ori adaugă în ea câte ceva străin de tine.

Creerul este flórea trunchiului seu, dar nu toți trunchiului au seva trebuitóre ca să rodéscă flórea.

Când ai perdut un lucru, găsești avantajile sale.

Întrebuințéză astfel tinerețea, ca să remăe ceva și bétrânețoi.

MAREŞALUL MOLTKE.

Sufixele *esti* și *iste* în numele de localități românești.

(Urmare.)

În mai multe locuri am arătat și voi mai arăta, că este (aisdae) s'a aspirat în heste, — că h trece în g și în v, — p. e. hen la celți bătrân, vén la ung. bătrân, vechiu.

Aneristos un lacedemonian la Herodot și nepotul seu, la acesta și la Thucidide. Numele arată că precede dela un oraș, — an, apă, er mare și ist locuință, sat, oraș, os om; de a fost localitatea pe năltime, an însemnă: stâncă.

7. Sufixul *osta* și alte forme.

Aosta oraș în Italia sub muntele Bernhard, — din a deal, osta=iosda, locuință. Ostheim, vechiu Astheim localitate, ost locuință, heim némt, tot aceea, Venostae oraș în Noricul vechiu, Aigosthenae, oraș în Megaris după Xenophon. Megaris a fost țera la munți, pentru acesta aig (celt. aighe) însemnă deal, osthe=iosda sat, locuință, — n din na, loc și ae ómeni, locuitori. Aigaion oraș la Hesiod muntele Jela de pe insula Creta. Aigaion (cu omega) un uriaș în 100 de mâni; uriașii au nume de munți. Eunostos port la Alesandria, după Strabone; eun=ean=an apă; — osto locuință. Eunostos a fost și numele unui rege de pe insula Cipru. Rodosto (turc. Sek sur Dag) oraș în vilaietul Edirne (Adrianopol); rod=deal, osto oraș, locuință; dag turcește însemnă deal.

Aoste și Aouste sate în Franția, — Rosost sat în Spania, Olost sat în Spania; Marostica oraș și district cu vinuri bune în Italia; Zamost și Zamositie sate în Bucovina. Radostin sat în Moravia. — Galinduste, Santiuste și Yuste sate în Spania, — Oust sat și canton în Franția; Prahusta loc și oraș în vilaietul Salonichi: Thuste și Thouste oraș și sat în Galiția.

Nume geografice în Ungaria și Ardeal.

1) Sufixul *este*.

Serveste sat în comit. Caraș-Severin; ung. scris Szervestye. Jeszte și Jeszta numit și Gestite sat în comit. Gómör. — Gestita și Gestete sat în comit. Gómör. Geszte sat în comit. Nyitra, Gesztely sat în comit. Zemplin. (Geste și Gestel 2 sate în Franția).

2) Sufixul *esti*.

În comitatul Caraș-Severin sunt: Dobresti, Leucușesti, Radmanesti, Tergovesti, Balosesti, Băsesti, Bătești, Botinesti, Botesti, Branesti, Draxinesti, Forășesti, Grisesti, Hanzesti, Nemeșesti, Poganesti, Romanesti, Tomesti, Jupănesti, Jurești, Dragomirești, Herendesti, Pogănesti, Dubesti, Sintesti, Temeresti, Delinesti, Zgribesti, la olaltă 28. — Ungurii le scriu fără i din capăt, p. e. Dobrest, dar în limba românilor se aude apriat Dobresti. Acest i din capăt există în sufixul esti, — esty.

În comitatul Hunyad, séu Uniădórei sunt: Baresti, Dumesti, Cobesti, Carmazinesti, Micanesti, Petresti, Tamașesti, Prihonesti, Tataresti, Bulzesti, Căzănesti, Danulesti, Dumesti, Glodgilesti, Godinesti, Fizesti, Tataresti, Tomesti, Ciulesti, Bucesti, Bucaresti, Craciunesti, Costesti, Ludesti, Martinesti, Feresti, Popesti, Cosesti, Mihalesti, Stăncesti, Radulesti, Vulcesti, Baiesti, Coroiesti, Macesti, Malaiești, Cherniesti, Pancinesti și Totesti. — La olaltă 40. Aceste numiri în Magyar Korona helység névtára sunt scrise cu sufixul *esd*, — dar la unele sunt puse și românește, cu est séu esty. — Comitatul Caraș-Severin și al Uniădórei zac în vecinătate și sunt locuite mai numai de ro-

mâni, astfel dară 68 de nume geografice au sufixul esti, ca pe un teritor. În comit. Aradului Madrizesti, Mustesti, Nadalbesti, Prezesti, Corbesti, Pernesti, Temeșesti, Vinesti, Banesti, Budesti, Bugesti, Cohesti, Ionașesti, Cristesti și Mermesti, 15 locuri.

În comitatul Bihariei sunt: Gurbesti, Telchesti, Elesti, Beniști, Cumanesti, Buntesti, Țigănesti, Dragonesti, Gurbesti, Nimoiești, Pociavalesti, Decanesti, Dusesti, Cherbesti, Corbesti, Crancesti, Topesti, Barzesti, Baresti, Herzesti, Carpenesti, Colesti, Urzesti, Segesti, Sêrbesti, Dobresti, Rotaresti, Terpesti, Albesti, — la olaltă 29. Am cerut și lista comunelor diecesei, ca să ved cum sunt scrise, — și unele sunt scrise cu esti, altele cu esci, firește fără atențiune la adevărata pronunțare în esti.

În comitatul Făgăraș e Zernesti. În comitatul Clușului sunt: Checesti, și Chetesti. În comitatul Nagy Küküllő Cetatea de Baltă, Cheresti, Segesti; în comitatul Timișórei sunt Dragoiești și Kövesd, Cuvesd, la români Cuvesdia. — În alte comitate ungurești, afară de Kövesd de vr'o câteva ori, numiri geografice cu esd, est, séu esti nu se află, — deci sufixul esti e românesc.

3) Sufixul *istea* și *iste*.

Lapistea (ung. Lapistya) sat în comit. Clușului (veđi Laphistion); Hradistya (=Gradistea) sat în comit. Neograd între slovaci.

În iste, în comitatul Caraș: Birliste, Comoriste, Gêrliste, Macoviste. În comit. Uniădórei: Grudiste, Seliste și Almás Seliste. În Biharia 3 Seliste; în comit. Kis Küküllő: Iegeriste; în comit. Sibiiu: Seliste; în comit. Timișórei: Srediste, în comit. Maramureș 2 Seliste.

Între Slovaci: în comit. Neograd, Nedelistye, — în comit. Nitra: Hrachovistye, Hradistye, Ôrvistye, — și cumcă ție ung. nu e: ce, — în comit. Nitra se află și Hradist, Sobolist, Vradist.

4. Sufixul *estia*, *estie*, *istie*.

Orestia oraș în comit. Huniădórei, ung. Szászváros, săsește Broos. Baranistie sat în comit. Timișórei cercul Cuvin; Isbistie în cercul Bisericeii-Albe.

În Bucovina se află numele aceste: Berbestie, Bobestie, Cadabestie, Chlivestie, Galanestie, Stanestie, Tereblestie și Theodoristie.

5. Sufixul *ostie*.

Monorostie sat în comit. Arad, cercul Radna.

Returnând la sufixul: asdia și osdia, în Racasdia și Homosdia din comit. Caraș, și combinând sufixele estia, estie, ostie, cari sunt de o origine și de o formă, trebuie să aflăm, că și sufixele asdia și osdia sunt românești.

Cătră sufixele esti și isti se află adause și alte sufixe: Herestyén (Heresten) 2 sate în comit. Bars, originea Erete, — Selistiórá și Kristyor (Cristiora).

Popisty nume familiar sub nr. 2 în Bosoviț, — așa eră scris în cartea fundală.

(Va urmá.)

Dr. At. M. Marienescu.

Timpul spélă tóte durerile cu lacrámile nenoro-ciilor.

*

A vorbí reu de ceialaltí este a se spovedí singur.

*

Femeile își completéză sentimentele cu suris și cu lacrâmi.

„Craiu Nou“ in Lugos.

— La 15, 18 și 21 maiu st. v. —

Se știe cât de mult a stăruit fie-iertatul Ciprian Porumbescu până încă eră în viață, ca această operă a sa să fie reprezentată în Bucovina, de unde eră și densul și — nu a reușit. — Neînțelegerile iscate între elementele din Cernăuți, capabile de a purta roiele din piesă, — au zădărnicit reprezentarea plănuită, — cu atât mai mare este acum meritul harnicilor diletanți români din Lugos, cari la inițiativa dlor dr. George Dobrin, dr. Demetriu Florescu și dr. Petru Cornean, — au izbutit ca această operă a lui Porumbescu, — destul de grea pentru diletanți, — să fie jucată aici cu un succes neașteptat.

După Brașov, unde »Craiu Nou« a fost jucat nemijlocit sub conducerea lui Porumbescu*, (dar și acolo iar cu o parte din puteri conlucrătoare revirate din Lugos) și după Oravița, unde opereta s'a reprezentat sub conducerea dlui dr. Vuia, — a fost dată Lugosului să se delecteze la vederea și audirea acestei opere originale, drăguțe, de un caracter pronunțat românesc.

Nu voi întreprinde să fac analiza amănunțită a acestei lucrări de artă; las acesta pe seama celor mai pricepători decât mine în de-ale compozițiilor musicale și în de-ale dramaturgiei. — De și nu me îndoiesc, se vor găsi și cu această ocazie, de acei super-intelepți, cari își vor spinteca firul de păr în șapte, și departe de a face o critică drăpă, numai să arate cât de mari pricepuți sânt ei, vor și să spună câte și mai câte în contul compoziției; spirite, incapabile de a produce singure ceva de dai Dămne, restornă cu multă sete cu susul în jos ceea ce alții înaintea lor au fost mai vrednici, mai puțin comozi, au grăbit a termina, a face. — și a face bine!

Se vor găsi, sigur, colțați de aceia, cari mai vartos din principiu — nu tocmai acasă — nu vor să admită ceva, vor peroră cu multă încredere în cunoștințele lor scurte în spaț că: »cutare ori cutare pasagiu din »Craiu Nou« e monoton, ba că nu e bine armonisat, ba că nu e tocmai pe tocmai original, — ba că nu e decât o reminiscență din Offenbach, — ba că cealaltă e reminiscență din romane și opere italiene — și mai știu eu câte vor afla. — Opinia publică, nepreocupată de »super-intelepți« și »ambiiții personale«, ori »lingușiri impuse« va și intra a cui parte e cântarul dreptății și al adevărului mai greu.

Și ca opiniei publice să i se pôtă da posibilitatea în a aduce sentință asupra meritului cauzei din cestie, voi încercă să inregistreț aici cele întemplate în Lugos, unde am avut fericirea să petrec cu plăcerea cea mai mare câva timp în mijlocul simpatizilor zeloși diletanți români, exprimându-mi totodată dorința de a puté allă acesta și în alte părți și orașe locuite de duch românesc.

Opereta »Craiu Nou« a fost jucată de trei ori, în 15, 18 și ieri în 21 maiu st. v.; în toate trei serile plăcerea publicului s'a manifestat prin aplausele viforose, precum și prin donarea buchetelor multe și frumoșe.

Publicul eră pe deplin încântat de cântecile delicioșe și corurile foarte precis instruate.

* Eróre. Ciprian Porumbescu a murit la Stupca în 6 iunie n 1883; iar opereta lui »Craiu Nou« s'a reprezentat la Brașov numai la 10/30 august 1883.

Red.

Dșóra Alma Major, o gingașă copilă brunetă, încă în cea mai fragedă etate, și-a luat rolul în serios, întocmai precum se și pretinde dela ori și ce ființă inteligentă și conșciențioasă la începerea unui lucru serios, și încă în solo-ul din primul cor ca »Dochița« adresându-se cătră lună »craiu nou«, a uimit publicul cu mișcările-i de un naturel plăcut și cu vocea-i atât de puternică — deja la această etate; are o voce de o sonoritate rară și în acelaș timp emisiunea vocii foarte ușoră.

Drăgălașă a fost atât în duetul comic cu bêtărâ-nul »ispravnic«, care bucuros și-ar fi încălțit bêtărânețele la focul viu din ochisorii ei ca murele, pe când ea destul la înțeles îl absolvă de această plăcere, spuindu-i că: »de geabă mai rupe la păpuși« fiindu-i drag: »ca sarea în ochi«, — precum și în duetul vesel cu »Bujorul« ei! pe care-l desmêrdă cu cuvinte ca »puu de smeu.«

O țărâncuță răpitoare și totuș modestă, — s'o sorbi cu privirea! În valsul intercalat apoi: »Te-ai dus iubite« a avut ocazie a-ș desfășură întreg talentul cu care atât de darnic a inzeștră-o natura. — Și pentru toate prestațiunile ei a fost frenetic aplaudată din partea publicului.

Domnișóra Lucia Vlad ca »Anica« a fost asemenea o apariție foarte drăgălașă, elegantă și mai mult sentimentală, cum părea că și mai bine i se potriveșce caracterului ei. — Cu vocea-i dulce ca miera și simpatică, precum numai dela un ânger se pôte aștepta, atât în scena »deșteptării« unde este adusă de flăcâii țărâni din pădure pe pat întocmit în pripă din frunziș și brad, urmată de poporul compătimitor cât și de »dragul ei Leonaș« care se vedea a fi foarte adânc mișcat de mórtea iubitei sale »Anică«; — a escelat apoi și în actul al II-lea, schimbată fiind de noua ei prietenă »Dochița« în haine țărânești, cu deosebire în romanța atât de duioasă și mișcătoare: »În aste haine așa simple« urmată de câteva tacte de horă ce mergea la inima omului; — domnișóra Vlad a fărmeceat publicul; »bravo«-uri isbucniră și strigăte de: »să trăiescă«, acompaniate de aplause sgomotose, — căroră apoi le urmă câte un buchet frumos.

Forțe mult a plăcut dl dr. D. Florescu »Leonaș« cu vocea-i plăcută de tenor și cu jocul seu elegant și înfățișarea-i distinsă, tot așa și tinerul G. Palcu, ca »ofițer de jandari« care încă are o voce plăcută, — când îi dă drumul cum se cade. — Dl Tuculia cu mimica-i comică reușită, ca »ispravnic« — voinicos, cu sînul plin de arme, dar fricos și inspăimântat de cele doué mătăhale — a contribuit mult la ilaritatea publicului.

În fine dl dr. Dobrin ca »moș Corbu«, — ca să me folosesc de expresia fôiei maghiare din localitate — »dintre bărbați ocupă rolul prim, personificând pe bêtărânel moșnég sătean într'un mod neașteptat, precum și cu vocea-i rară de bas, care ar servi cu cinste ori și căru actor«, — a plăcut publicului foarte mult.

Țărâncuțele coriste erau care de care mai frumoșe, de nu șcieai pe care să-ți pași ochii.

Corurile au fost toate bune, se vede că au fost studiate cu multă ingrigire.

Meritul dlui diriginte Schwach e cu atât mai mare, cu cât, mi se spune — că mulțămită aședămintelor și mijlocelor culturale românești din părțile astea — o mare parte din acești coriști încă nu au avut ocazie să primescă o instrucțiune musicală sistematică. — Și totuș reușita a fost deplină, îți părea că ai înainte-ți actori rutinați și nu diletanți.

Solistele și soliștii au fost peste așteptare. — Tot așa și orchestra încă a avut o reușită bună.

Indiferentismul pécătos ar nimici ori și ce nădejde de a arată lumii cine e românul, decă au cu-

getat serios aceia cari s'au exprimat că: »nu vor să mai jöce teatru, cât trăesc», »că neplăcerile cu cari au să se lupte sînt prea mari» că . . . mai ştiu eu câte.

Dacă tot aşă ar fi gîndit şi vrednicii noştri străbuni la întreprinderea unor lucruri vrednice de ei, putere-am noi öre măsură distanţa mare care ne-ar despărţi de popörele culte?

Pöte cineva ajunge la »bine» şi »frumos» fără măcar să dea de rădăcina reului? Ş-apoi şisa: cine nu cunoşce amarul, nu pöte apreţia dulcëţa.

A fost românul destul timp în poziţia celui cu: »lasă-me, să te las», acum ar fi timpul să dăm în töte interprinöndele mai des semn de vieţă, şi luptând cu bărbăţie contra reului, cu cea mai mare nepăsare să păşim peste greutăţi, căci numai aşă vom puté ridicá nimbul iubitelui nost neam românesc, numai aşă vom puté da expresie vie darului cu care ne-a înzestrat mama natură, precum: artei, poesiei, estetice etc.

Cunoscöndu-ne öşine durerile şi neajunsurile, n'ar trebui să luăm în sëmă personalităţile şi ambiţiile personale, căci acelea — după modesta mea părere — între noi hotărit n'ar avé loc.

Acolo, unde luptă neînţelegerea cu sărăcia, nici gröpa nu e departe.

Alţii, străinii, căroră le stă în putinţă pe alte căi nu atât de spinöse să creeze aşedăminte precum: fond pentru reuniuni de femei etc., mai pot da mână şi cu neînţelegerea, noi inse nu, nu, căci noi numai prin produceri, prin documentarea talentului românesc putem ajunge la aşă ceva, şi multe alte cari ar fide dorit, precum: biblioteci populare, tipărirea compoziţiilor musicale alui Porumbescu şi de tot multe altele, — delectând cu o cale şi publicul contribuitor.

În buna speranţă că zelöşii diletanţi români din Lugöş, ca şi acum şi în alte dăţi, vor arată străinilor ce talent posedă românul, nu me pot reţine a nu-i läudă, a nu-i prémări, — a nu-mi exprimá deosebita bucurie ce mi-au căusat-o prin producţia lor, prin opereta originală românescă.

*

În cele doue seri din urmă, opereta a fost cedată de comedia într'un act: »Recept contra söcrolor», pe care döмна Sofia Vlad-Radulescu a avut amabilitatea să o localizeze şi să-o întocmescă pentru diletanţi, care piesă a ţinut publicul dela început până la sfërşit într'un ris continuu. — În deosebi dl dr. George Dobrin a escelat în rolul »Drului Cotescu» — lacom după »titluri şi decoraţii.»

Cu jocul seu fin şi precauţat din scena unde face declaraţie »sócrei nr. 2», unde începe cu a-i pipăi pulsul şi termină cu exclamarea de iubire prefăcută: »Paraschivo» »chivalanco!» — ar puté fi pus alături cu cei mai buni actori comici.

Nu mai pe jos eră şi önsaşi acéstă »sócră» — »Paraschiva» — dömnşóra Elena Deutsch (română după mamă) care a fost förte plăcută prin gesturile ei potrivite, şi de minune bine a predat scenele »sócrei indignate, insultate.» — Dşóra Maria Cobilaş, o frumösă brunetă, ca: »sócră nr. 1» surprinsă, zăpăcită, confusă de declaraţiile de amor ce sbărnăiau prin aer» — förte bine şi-a jucat rolul, până în sfërşit. — Dşóra Alesandrina Ianculescu, o frumöşeşte răpitöre, în un rol, nu mare, dar care förte bine i se potrivea, a fost o apariţie gentilă pe scenă. — Dl dr. Marcu la rëndul seu a fost un bun »iubitor confus», care numai prin fălia de pepene a adus aminte iubitei sale de prima întelnire a lor, şi eră peste sëmă zăpăcit pân' la clarificarea situaţiei.

Împreună cu dl dr. Cornean ne bucurăm şi noi că Pa scăpat Dşeu de cele doue söcre, de cari avea

atât de mult respect, şi de lupta sa cu risul ce-înăbuşă în decursul jocului.

Fiecare dşóra primi câte un buchet. — În töte trei serile a fost bine cercetat teatrul.

Public român din alte părţi am putut observá pe: dna şi dl George Radulescu (farmacist) din Buda-pesta, dnele Oncu şi Pop din Arad, mai mulţi dni din Timişóra şi Caransebeş şi preoţi din giur.

Şi acum incheiänd acest raport, dic încă odată: »Onöre bravilor diletanţi români din Lugöş, onöre şi cinste tuturor dömnölor, dömnşörelor şi dömnölor cari ne-au causat acéstă deosebită plăcere şi la revedere

Un trecötor.

Sesiunea generală a Academiei Române.

— În 1891. —

IX.

Sedinta din 14/26 aprilie. Se dá cetire raportului dlui Gr. Stefanescu, secretarul secţiunii ştiinţifice, prin care arată că secţiunea a decis a propune să se publice în Anale lucrarea: »Note relative la conjunctiva granulösă» de dr. N. Manolescu. Propunerea secţiunii se pune la vot şi se primeşce.

Se procede la a doua votare asupra propunerii comisiunii premiilor de a se acordá premiul Nästurel-Herescu dlui Gr. Stefanescu pentru cartea »Curs elementar de geologie.» Resultatul votului este: 13 voturi pentru, 8 contra. Dl preşedinte anunţă, că propunerea neintrnind majoritatea de doue treimi, urmöză a se supune la a treia votare în şedinţa viitoare.

Dl Gr. G. Tocilescu citeşce raportul seu despre scrierile dlui A. Naum »Versuri şi Traduceri.» Se procede la vot asupra propunerii de a se acordá dlui Naum premiul Eliade-Radulescu. Resultatul votului este: 10 voturi pentru, 12 contra. Dl preşedinte anunţă, că propunerea de premiare s'a respins.

Dl G. Bariş dá cetire raportului seu asupra cărţii dlui G. G. Meitani: »Studii asupra Constituţiunii Românölor din 1 iulie 1886» fasc. 13 şi 14.

Dl Gr. G. Tocilescu dice, că lucrarea dlui Meitani este destul de voluminösă. Ori cine o citeşce din punctul de vedere curat ştiinţific, vede că ea este făcută pentru publicul cel mare, care nu voeşce să se instruescă, ci să petrecă. Observă că o jumătate din carte nu este decăt' reproducerea celeilalte jumătăţi. Dsa recunöşce munca autorului, dar scrierea nu merită să fie resplătită de Academie cu un premiu.

Dl Haşdeu dice că scrierea dlui Meitani are 14 fascicule, cari au eşit în intervale de mai mulţi ani; de mai multe ori ea a fost presintată la premiile Academiei, iar dl Bariş a fost totdeuna raportor şi în toţi anii a propus să i se acorde un premiu, cu reserva ca acel premiu să se dea când cartea va fi terminată. Acuma s'a prezentat sfërşitul lucrării şi nu se pöte face abstracţiune de cele petrecute în anii trecuţi. Dl Tocilescu a făcut o aspră critică cărţii dlui Meitani şi a făcut citaţiuni dintr'önsa, spre a dovedi că este lipsită de valöre. Acest fel de critică pöte fi förte periculösă, când se face cu intenţiunea de a dovedi defecte cu ori ce preş. Dl Tocilescu a spus, că autorul se repetă; dar acéstă greşelă — decă este greşelă — nu este a dlui Meitani, ci a constituţiei; într'adevër sînt în constituţiune articoli depărtaţi unul de altul şi förte inrudii; este deci natural ca autorul în esplicare să se repete. Dl Tocilescu a şis, că cartea dlui Meitani nu este de innaltă sciinţă, ci de petrecere; dar decă ar

fi așa, acesta ar fi cel mai mare merit, pentru că ar fi de mare folos ca cetățenii să citească de petrecere comentariile asupra constituțiunii. Intr'o carte pentru publicul cel mare trebuie ca lectorul să fie scutit de trimiteri dela un fascicul la altul, fiind mai practic a repetă cele trebuincioase fără a intrerupe lectura. Ori câte ar fi pasagele repetate, ele pot fi cel mult o fasciculă, iară celelalte 13 sunt o lucrare originală făcută cu o stăruință vrednică de laudă și care merită să fie respălită de Academie cu un premiu.

Dl V. Maniu țice, că dl Tocilescu s'a pus pe un teren foarte familiar dsale: de a critica cu ori ce preț. Dcă ar fi criticat ca jurist scrierea dlui Meitani, ar fi vorbit despre fondul ei, despre sistema cu care a comentat constituțiunea și despre ideile emise intr'nsa și nu s'ar fi mărginit să arate numai, că unele pasage sunt repetate. Scrierea dlui Meitani are o necontestată valoare și de aceea dsa se unește cu propunerea de a i se acordă premiul.

Se pune la vot propunerea de a se acordă premiul Eliade-Radulescu dlui G. G. Meitani. Resultatul votului este: 13 voturi pentru, 11 contra. Dl președinte anunță, că propunerea urmază a se pune unei noue votări în ședința viitoare.

Dl Gr. G. Tocilescu citește raportul seu asupra scrierii dlui C. G. Disescu: »Curs de drept public român. Drept constituțional.« Vol. I și II.

Dl Hașdău observă, că raportul dlui Tocilescu este compus într'un stil înflorit, ceea ce consideră ca un mare defect în scrierea dlui Meitani și că este făcut cu o deosebită plăcere. Dl Disescu este profesor în România, își face cursul la o facultate românească și pentru studenții români; trebuia deci să dea studenților români o lumină vie asupra vechiului drept constituțional român. În cartea dsale inese puținul cât se află despre vechile instituțiuni românești, este tot ce pôte fi mai slab. Găsim într'nsa câte ceva despre instituțiunile tuturor popórelor, francezi, germani, americani până și despre chinezi; partea românească inese, care eră esențialmente necesară, este în cartea dlui Disescu de o slăbiciune extraordinară. Cartea este cursul stenografat, pe care dl Disescu îl face din obligațiunea sa de profesor; ea nu este o lucrare sistematică și metodică, după cum ori cine este în drept a se aștepta. Din prefață se vede, că lecțiunile tipărite au fost stenografate de un student, căruia dl Disescu îi mulțumește că a introdus în carte un capitol. Nici un învățat care se respectă profund, n'a îndrăznit a prezenta nu la premiile unei Academii, dar nici publicului, un curs stenografat. Când unii învățați ș-au publicat lecțiunile, ele séu au fost scrise dinainte cu liniște și concentrare séu au fost revizuite, completate și corectate pe urmă; nici unul nu le-a publicat după notele stenografice, cari reproduc mai mult séu mai puțin lecțiunea improvisată.

Se pune la vot propunerea de a se acordă dlui C. G. Disescu premiul Eliade Radulescu: Resultatul votului este: 5 peniru, 19 contra. Dl președinte anunță, că propunerea s'a respins.

Dl B. P. Hașdău citește raportul seu asupra scrierii dlui I. Gherea »Studii critice« și a dlui I. L. Caragiali »Teatru« și »Năpasta.« Raportorul propune a nu se acordă premiul nici unuia. Drept motivare dl Hașdău face analiza critică a ambilor scriitori. Intău combate pe dl Gherea, că s'a ocupat și cu niște scriitori cari trăesc și a căror activitate literară încă nu e încheiată. Apoi se ocupă mai mult cu dl Caragiali, imputându-i tendențe antinaționale, căci scóte din societatea română numai tipuri inmorale. Intréga opiniune publică română s'a indignat când Brociner a persiflat în »Nunta din Valeni« pe români; e bine, diferența între Brociner și Caragiali este nu-

mai aceea, că cel dintău e jidan, al doile — român.

Dl G. Sion pe cât aprobă și se unește cu dl Hașdău în ce privește conclusiunea raportului seu asupra scrierilor dlui Caragiali, pe atăta nu împărțășește părerea espusă despre cartea dlui Gherea. Studiele acestuia pot să aibă unele defecte; Academia inese este chieamată a judecă mai intău calitățile scrierilor pe cari are să le examineze. Numai așa am lucra conform cu ideia marelui nostru donator Năsturel-Herescu, care țice în testamentul seu, că premiul să se dea scrierii celei mai bune care va fi apărut în cursul anului. Cartea dlui Gherea are însemnate merite, ceea ce a făcut că ea a avut în public un mare succes, iar corpurile legiuitoare au acordat autorului împămăntenirea. Dsa stăruiește ca Academia să-i acorde premiul.

Dl I. Negruzzi țice, că ar fi o nedreptate față cu tinerii autori, dcă Academia ar rămâne sub impresiunea cuvintelor dlui Hașdău. Dsa crede că Gherea și Caragiali sunt scriitori de mare merit și cu mult talent și că ei vor lăsă o dungă luminosă în literatura română. Dl Hașdău face imputare dlui Gherea, pentru că, ca și dl Maiorescu, s'a ocupat în criticile sale de operele scriitorilor în viață; dar așa au făcut mulți din cei mai mari critici literari, ca Lessing. Tocmai acesta este meritul criticilor mari, că pėtrund în sufletul scriitorilor, fără a se lăsă să fie rătăciți de alte considerațiuni. Asupra dlui Caragiali judecata dlui Hașdău a fost pré aspră. Dl Caragiali este un scriitor de mare talent și un om foarte învățat. N'ar face de loc desonóre ca să fie premiat de Academie. Una din piesele sale a obținut pe scenă cel mai mare succes, pe care l'a obținut o piesă românească. Academia nu pôte să se ție departe de spiritul public. Tinerele generațiuni recunosc și aprețiează meritele acestor scriitori. Premiarea ori căruia dintr'nsii va fi aprobată de public, precum va fi desaprobată Academia, dcă le va refusă premiul. Dl Hașdău a fost nedrept de aspru cu dl Caragiali, când îi impută că nu este un creator de tipuri, ci un individ pe care îl reproduce așa precum l'a vădut. I s'a făcut imputarea, că nu a ales din societate tipuri bune, ci numai rele, dar tot așa a făcut și Molière. Societatea își are elementele sale rele, și artistul pôte alege tipurile cari convin pentru compunerea sa.

Dl D. Sturdza se unește cu părerea dlui Hașdău, pentru motive pe cari mai ales Academia trebuie să le aibă în vedere. Represintațiile teatrale trebuie să fie basate pe un fond moral. Scriitori dramatici mari ca Shakespeare represintă tipuri de ómeni rei și depravați ca Richard III; dar îi presintă așa, încât să inspire oróre pentru viațile lor. Piesele dlui Caragiali l'au revoltat în tot simțul național, pentru că se potrivește cu acele făcute de Brociner, de Mitte Kremnitz și de alți străini reu voitori pentru români, cari au tendințe de a denigră tot ce este românesc. Ómeni rei se găesc în tóte țerile, dar se găesc mult mai mulți buni, căci altfel națiunile s'ar descompune repede printr'un fel de putrețire morală. Un artist, un poet iubeshce adevărul, frumosul și binele; el nu pôte și nu trebuie să ia elementele rele din societate și a le pune ca tipuri, căci prin acésta se innegreșce poporul, din care sunt luate. Academia are datoria de a nu deprinde pe scriitorii noștri să mérégă pe acésta cale, ci mai vėrtos să-i indemne a luă o direcțiune bună și folositoare; iar când se intėlnesc asemenea defecte, trebuie să căutăm a le îndreptă, nu a le incuragiă. Dl Caragiali are talent, dar ar trebui să-l întrebuinteze în lucrări bune. Academia trebuie să incurageze tot ceea ce pôte să innalțe pe poporul

nostru, iar nu ceea ce îl presintă într'un mod reu și nedrept și ceea ce poate contribui la corupțiunea lui. Dsa va votă în contra acordării premiului dlui Caragiiali atât ca român, cât și ca membru al Academiei.

Se pune la vot propunerea de a se acordă premiul Eliade-Radulescu dlui I. Gherea. Resultatul votului este : 8 pentru, 16 contra. Dl președinte anunță, că propunerea s'a respins.

Se pune la vot propunerea de a se acordă premiul Eliade Radulescu dlui I. L. Caragiiali. Resultatul votului este : 3 voturi pentru, 20 contra. Dl președinte anunță, că propunerea s'a respins.

Dl Gr. G. Tocilescu citeșce raportul seu asupra scrierilor dnei Smaranda Gârbea »Novele« și »Poesii.« Se pune la vot propunerea de a i se acordă premiul Eliade Radulescu. Resultatul votului este : 5 voturi pentru, 18 contra. Dl președinte anunță, că propunerea de premiere s'a respins.

Dl președinte dă cetire următoarei propuneri depuse la birou :

Subsemnații propunem a se adauge la art. 61 din regulament un ultim alineat cu cuprinsul următor : »Membrii Academiei nu vor pute presintă nici o operă a lor pentru premiere.

(Semnați.) Fălcoian, P. S. Aurelian, Maniu, Bacaloglo, N. Ionescu, Hașdeu.«

Se decide a se pune la ordinea zilei într'o ședință viitoare.

Mareșalul Moltke.

— Veți pōrtretul din nr. acesta. —

Stēșitul lunei lui aprile a adus națiunii germane jale adancă. A murit unul din fiii sei cei mai mari, beliducele cel mai renumit al timpului nou, mareșalul Moltke, care ș-a ridicat neamul la trēpta la care n'a stat nici odată.

I-am publicat în mai multe rēnduri biografia. Notăm numai că a trecut de nouēzeci de ani. Memoria lui va fi vecinică în istoria militară.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șoiri literare și artistice. Dl. I. L. Caragiiali, care va publică într'un volum novelele sale, scrie un roman mare, care va fi intitulat : »Patrie și familie.« Opera intrēgă e împărțită în 3 părți, fiecare de sine stătătoare ; partea primă va apăre înainte de anul nou. — *Societatea Românilor-Jună* din Viena ne anunță, că din impregiurări absolut neaternătore de voință sa, e silită să renuncie la editarea albumului proiectat, pe care îl prevestirăm și noi. — *Dl dr. Iuliu Simon*, profesor de teologie în Gherla, publică invitare de abonament la opul seu : »Instrucțiune practică pentru cauzele matrimoniale« cu privire la disciplina ce se observă în provincia bisericescă gr. c. a Blașului. — *In Ateneul Român* din București s'a deschis o expoziție a artiștilor români.

Traiul Românilor înainte de fundarea staturilor naționale. Acesta e titlul unui discurs al dlui dr. I. G. Sbiera, profesor la universitatea din Cernăuți și membru al Academiei Române, cu care în tōmna anului trecut ș-a deschis șirul prelegerilor. Discursul, publicat acum și 'n broșură la Cernăuți, e compus pe basa unei tradițiuni populare, ce a descoperit dl Sbiera în august 1883 la băi în Fundul-Moldovei. Conform acestei tradițiuni, românii au trăit prin ținuturi deosebite, își alegeau din mijlocul lor câte trei

bărbați pe trei ani, care îi cărmuiau, intocmai ca la Romani.

Sorrierile lui Eminescu. Cetim în »Universul«, că o societate de literați are intenția să tipărească în ediție poporală, operele lui Eminescu, complete, restabilind textul original. Vor apăre 15 fascicule a 10 bani una. Prima fasciculă va avē portretul marelui poet.

O revistă nouă. Sâmbătă la 1 iunie a. c. v. va apăre la București »Ecolul Sēptēmânii«, revistă literară, științifică și artistică. Principali colaboratori sânt : Bacalbașa Anton, Badea Pletea, Sc. Cocorăscu, Cordoneanu, Ioan Catina, M. Canianu, Demetrescu Traian, G. A. Dinicu, S. I. Grossman, Giordano, Grigorovici, Gh. din Moldova, Anton Kneisel, Jiquidii, M. Mortzun, Ioan Nenișescu, Ioan N. Roman, Ioan Rusu, N. G. Rădulescu-Niger, Smara, Raul Stavri, Vermont, N. Țincu, Dim. Teleor etc. etc. Revista va apăre odată pe sēptēmână, cu un portret în fiecare numer. Va publică : critice literare, novele originale și traduse, poesii, cronici literare, musicale, teatrale etc. și curiere științifice, medicale, de modă, biografii de ale scriitorilor noștri contemporani, șciri literare, artistice, șach, partea hazlie, (ilustrată) etc.

Biblioteca tinerimei. În editura societății pentru cultura și literatura română în Bucovina au apărut broșura I. din biblioteca pentru tinerimea română adultă (părți alese din autori români) : O primblare la munți și »Borsec«, de Vasile Alecsandri. Prețul 10 cr. Cernăuți 1890. — Broșura VIII. Toma deșteptul seu invēțături pentru sâtenii noștri, de Gregoriu Iacobovici. Cernăuți 1890. — Broșura IX. din biblioteca pentru tinerimea română : Manual elementar de igienă după dr. I. Felix, membru al Academiei Române. Cernăuți 1890.

Tōca la urechia surdului. Revista pedagogică »Școala și Familia«, organ al reuniunii invēțătorilor români gr. or. din districtul Brașov, a încetat mai de mult, căci »aconații« nu ș-au achitat costul de abonament, ceea ce totodată a produs și ruina micului fond al reuniunii, adunat cu mari greutate. Nu mai puțin decât 1000 fl. sânt și asăđi neplățiți. Din cauza acēsta, comitetul reuniunii face apel cātră toți datorașii, să-și plătescă restanțele.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șoiri teatrale și muzicale. *Artistul Gabrielescu* în Portugalia cântă cu cel mai mare succes : de cūrēnd a debutat în concertul Academiei regale în Colhariz, regele i-a dat decorația de cavalier, Academia diploma de membru onorific. — *Societatea Armonia* din Cernăuți se va reconstrui, componēnd un cor cu care să cânte în catedrala de acolo liturghia ; în acest scop a făcut apel la damele române de acolo, să intre în societate. — *Dna S. P. Manolescu*, profesoră în Severin, a organizat la 8/20 maiu o serată musicală și teatrală în folosul Ligei române, debutând 24 de copile din Severin.

Reprezentății teatrale române în Viena. Joi la 4 iunie societatea dramatică dela Teatrul Național din București, sub conducerea dlui Manolescu, a început reprezentațiunile sale în Carl-Theater din Viena. În sēra primă s'a jucat »Hamlet.« Trupa pōte fi mulțumită cu aprețările ȃiarelor din Viena, căci fără a o compară cu artiștii dela Burgtheater, critica generală e favorabilă și constată talentul dlui Manolescu, al dnei Romanescu și al dlui Petrescu. Dl Manolescu nu a jucat pe Hamlet conform tradițiunii vieneze, i-a lipsit adancă melancolie și spiritul posomorit, iar marele monolog l'a declamat cam sec ; dar a fost

consecvent, până 'n sfârșit și a avut multe momente foarte reușite. Sala a fost foarte slab cercetată. In serile următoare s'au jucat: »Mândrie și Amor« de Ohnet, »Nero« de Pietro Cossa.

Serată teatrală-declamatorică in Beiuș. Studenții cari au depus maturitatea in gimnasiul de Beiuș in acest an școlastic, vor arangia cu concursul mai multor dsoare, sub conducerea dlui profesor Vas. Stefanica, la 22 iunie n., o serată teatrală-declamatorică in curtea ospetăriei opidane, in timp nefavoritor in sală. Venitul curat e merit in favorul bibliotecii societății de lectură a tinerimei studioase. Programa: I. »Rusalta« vodevil in 1 act de V. Alecsandri. Persone: Domnul Ionus Galuseus vechilul moșiei și profesorul școlii din sat, dl J. Șegescu st. mat.; Tachi Resvratescu, subprefect, dl G. Voda st. mat.; Tôder Buimăcilă, vornic in sat, dl C. Meseșan; Susana, nevêsta lui, dra Margareta Cașolțan; Vasiliu Veverița, fruntaș, dl V. Papp st. mat.; Georgea de Saftai, dl M. Hasiaș; Un jandarm, dl I. Mureșan; Catrina, țerancă, dra Florica Antal; Safta, dra Eleftera Porescu. Țărani. II. »Copila frumoasă« de Papșiu, poesie declamată de dșora Veturica Pap; »Despot Voda« dramă istorică de V. Alecsandri, decl. de dl C. Abrudan st. mat.; »Sentinela română« de V. Alecsandri, poesie decl. de dra Veturia Palade. III. »Vladuțul mamei« comedie in 1 act de Lupescu. Vlăduțul mamei, dl I. Șegescu st. mat.; Sevasta, mama lui, dra Eleftera Porescu; Costica Șoimescu, dl A. Szabó st. mat.; Moș Eftimie, dl C. Meseșan st. mat.; Smarandița, fiica lui, dra Florica Antal. Țărani.

Studenții români din Brașov. Societatea de lectură a studenților dela școlile medii române gr. or. din Brașov a ținut duminică in 26 maiu st. v. la 5 ore p. m. o ședință publică cu următorul program: 1, Deschiderea ședinței, de președintele societății. 2, Wachman: Floricica, cântața de corul studenților. 3, O amintire despre Constantin Negri, disertațiune de Const. G. Ionescu. 4, Denza: Ochi albaștri, solobariton, Corneliu Comanescu. 5, V. Alecsandri: Fragment din »Ovidiu« act. V. Declamarea de Ioan Bordea (Ovidiu) și Corneliu Comanescu (Ibis). 6, Beriot: Andante tranquillo din concert VII., pentru violină cu acompaniament de pian. Manase Dima (violină) Arel Pop (pian). 7, Gade: Răsăritul soarelui, cântat de corul studenților.

Lăntari români la expoziția din Praga. La expozițiunea Cehilor, ce s'a deschis zilele acestea in Praga, se află și o capelă română din România, al căreia dirigent este dl I. Negrescu. Capela constă din 9 bărbați și după cum se scrie din Praga, cântecile naționale românești, executate de ea, sunt ascultate cu multă plăcere. Cu deosebire muscalagiul N. Vasilescu face mare efect cu instrumentul lui musical, care este cu totul necunoscut in Boemia. Localul, unde cântă capela românească, este continuu impresurat de o mulțime de omeni, cari se imbulzesc ca să audă frumoșele cântece românești.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Șolri biseroșei și șolare. Maj. Sa monarcul a dăruit bisericii gr. or. române din Négra 100 fl. — Pr. Sa episcopul Nicolae Popca a sfințit in ziua de Constantin și Elena biserica din Prigor. — Biserica gr. or. din Bucovina are să lupte cu multe pedeci; lovitura cea mai nouă i s'a dat zilele trecute, căci — după cum ne spune »Gazeta Bucovinei« — la Viena nu i s'a aprobat statutul compus de congres, ci trebuie să se facă alegeri noue pentru un congres nou, care să compună alt statut. — Catedrala din

Cernăuți se va renovă in véra acésta, făcându-i-se totodată mai multe infrumșetări. — Dl Gr. Gevrilescu, comerciant in București, a dăruit bisericii din Dobêrlea in secuime o iconă in preț de 172 franci. — La Iași in săptămâna trecută s'a ținut serbarea punerii petrii fundamentale a seminarului Veniamin, cu mare pompă, asistând și ministrii dl general Florescu, dl G. D. Teodorescu și dl Olanescu. — Dl Dim. de Franc, directorul general al Bancei României, a pas la dispoziția fundațiunii universitare Carol I un vinit de 1500 franci pe an. — Dl Evloghie Gheorghief, cunoscutul bancher din București, a dăruit »Fundațiunii universitare Carol I« frumoșă sumă de 200,000 franci in rentă română 5 la sută.

Doctori noi. Dl George Popescu la 6 iunie a fost promovat la universitatea din Cluș la gradul de doctor in științele juridice. — Dl Stefan Bonfiniu Banși, tot in ziua aceea a fost promovat la aceeaș universitate, la gradul de doctor in medicina universală.

In gimnasiul din Beiuș esamenenele verbale de maturitate s'au ținut in zilele de 2, 3 și 4 l. e. sub presiul prodirectorului Alecsiu Kunz și al canonicului-abate Paul Vela, ca reprezentant al patronatului. Din 18 candidați, 1 a cădut la esamenul scripturistic, 3 au eșit cu escelință, 3 din câte un obiect, 2 din mai multe obiecte, 1 s'a reiiat ca repetent.

Societatea „Psaltul“ din Cernăuți. Comitetul »Psaltului«, societatea cantorilor români din Bucovina, ales in Cernăuți la 5/17 maiu a. e., este următorul: Președinte: Grigorie Halip, profesor la școla agronomică; vicepreședinte I.: Victor Vasiloschi, ascultător la tribunal; vicepreședinte II.: A. Julinschi, lector și cantor; secretar I domnul Vasilie G. Lăzurcă Lăzăreanu, lector semin.; secretar II: domnul T. Bădăluța, cantor; cassar: domnul S. Pojoga, cantor; econom: domnul C. Ciocoi, cantor; bibliotecar: domnul M. Beuca Costinean, lector; controlor: domnul Dimitrie Cernăuțan, lector și profesor; revisori: domnii C. Morariu, cooperator in Cernăuți; N. Ieremeviciu-Dubău, profesor la pedagogie, Ioan Pișlea, sculptor academic. dirigent; dl Victor Vasiloschi, ascultant la tribunal; curator: dl I. V. Pașcan, cooperator și catechet.

La școlile de stat din Caransebeș, după cum aflăm din »Fôia Diecesană«, școlarii români gr. or. sunt in absolută majoritate, cu toate acestea serbătorile bisericii gr. or. nu se respectază de cătră direcțiune, ci ea sileșce pe școlarii români să mîrgă la școlă și in serbătorile lor, precum s'a întemplat și in ziua de SS. Constantin și Elena. Ceea ce e mai curios, este, că atât mai mult se consideră serbătorile catolice și luterane.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Aurel Iana, absolvent de teologie din diecesa Caransebeș, s'a logodit cu dșora Eugenia Liuba in Maidan. — Dl Mihail Craiuță, sublocotenent e. și r. de contabilitate in Ceruăuți, la 9 iunie n. s'a cununat cu dșora Elena Hacman, fiica preotului Dionisie Hacman in Vicovul-de-jos. — Dl Quintiliu Breharianu și dșora Cornelia Pușcariu se vor cunună la 23 iunie n. in Țaga. — Dl dr. George V. Lufțiu, prefect seminarial in Cernăuți, la 2/14 iunie își va serbă cununia cu dșora Aglaia Litviniuc, fiica dlui Ioan Litviniuc, director la școla poporală gr. or. din Cernăuți.

Șolri personale. Dl Teodor Lupia, jude r. la judecătoria cercuală din Recaș, a fost numit jude la tabla reg. din laurin. — Dl dr. Vasile Lucaciu a primit dela studenții universitari din București un esem-

plar din memoriul lor legat elegant; părintele Lucaciu le-a mulțămît prin o scrisoare. — *Dl Nicolae Görög*, conducător-adj. de cărți funduare la judecătoria cercuală din Vinga, s'a numit conducător de cărți funduare la judecătoria cercuală din Ciacova. — *Dl Romul Breșa*, subnotar la judecătoria cercuală din Aiud, a fost numit notar la tribunalul din Zălan. — *Dl I. Nenitescu* a dăruit 600 volume cărți didactice și literare pentru bibliotecile populare de dincoci de Carpați. — *Dl Alesandru Gera*, fost capelan în Macău, s'a numit esactor al domeniului episcopesc de Beiuș.

Monumentul lui Ion C. Brătianu. La București s'a format un comitet pentru ridicarea unui monument lui Ion Brătianu. Președinte al comitetului s'a ales dl M. Kogălniceanu. Printre persoanele cari iau inițiativa acestei opere patriotice, vom cită pe dnii D. A. Sturdza, Eug. Stătescu, N. Fleva, A. Stolojan, P. S. Aurelian; Petre Grădiștean, E. Costinescu, Vintilă Rosetti etc. Subscrierea publică se deschide pentru ridicarea unui monument în București, pentru clădirea unei capele pe mormântul seu la Florica și pentru publicarea scrierilor și discursurilor sale. Regele Carol a trimis spre acest scop dlui președinte Kogălniceanu, cu o scrisoare foarte căldurosă, 25,000 lei.

Reuniunea femeilor române din Arad. Membrii comitetului provincial indicat în nr. trecut, sânt: Ana Dogariu, Arad. Ana Petco, Arad. Sofia Popovici, Arad. Ecaterina Pagubă, Arad. Măriora Pacu, Arad. Maria Leucuța, C. Șimand. Sofia Grozda, C. Șimand. Ida Tămășdanu, Pecca. Liubița Ganea, Semic. Irina Milovan, Mândruloc. Maria Cosma, Sibiu. Ioana Bădila, Sibiu. Elena Crăciunescu, Belint. Iuliana Bocșan, Curtici. Emilia Gurban, Buteni. Iosefina Luca, T. Rékás. Iulia Lazar, Timișóra. Emilia Brasai, Căcărău. Zeni Pap, Almaș. Ana Groza, Almaș. Natalia Halicu, Lipova. Elena Hamsea, Lipova. Sofia Beleş, Radna. Sidonia Burbaș, Cralovet. Octavia Venter, kis-Barod. Anastasia Tempea, Torac-M. Floré Moga, Robogani. Teresia Beleş, Odvoș. Iuliana Popovici, Soborșin. Maria Dorca, Șuștra. Ecaterina Crișan, Căpruța. Luisa Sida, Șiria. Elena Mera, Șiria. Elisa Copopan, Sâmbăteni. Iulia Stancu, Sâmbăteni. Maria Pap, Șoimoș. Elena Filip, Lugoșul sup. Elisaveta Pap, Pociovelişce. Alesandra Cióra, Micalaca. Lucreția Selăgian, Checica-rom. Eufemia Grădinar, Seciani. Ana Proșteanu, Lugoș. Sofia Antonescu, Lugoș. Ermina Jianu, Oravița. dr. Ilarion Pnșcariu, Sibiu. Emanuel Ungurean, Timișóra. Georgiu Șandor, M. Kövesd. Toma Galetariu, Czella. Iosif Vessa, Tinca.

Societatea dómnelor române din Bucovina, după cum aflăm din »Gazeta Bucovinei«, a și obținut întărirea statutelor sale. Scopul acestei societăți este d'a lucra pentru înaintarea culturii naționale și în special a învățământului la partea femeiescă a populațiunii din Bucovina, precum și pentru sporirea industriei de casă. Societatea va avé filiale pretotindeni. În cea din urmă adunare generală s'a completat comitetul, alegându-se presidentă dómna Elena de Popovici, iar în comitet dnele Elena Popovici, Alma de Volcin și Sofia Zaloziécki. În locul dnei Elena de Popovici, alésă presidentă, s'a ales vicepresidentă baronesa Victoria Styrcea. Din modestele sale mijloce, societatea a votat 100 fl. pentru școle și 100 fl. pentru industria de casă.

Sfârșitul resboiului vamal. O circulară recentă a ministrului de comerț face cunoscut camerilor de comerț, că noul tarif geoeal românesc punând capăt resboiului vamal între România și Austro Ungaria și supunând produsele austro-ungare aceluiaș regim ca al celorlalte state, Austro-Ungaria va desfi-

ință din partea sa tóte măsurile escepționale, de cari erau lovite produsele române.

Șoiri sourte. În Craiova la 2 l. c. s'a pus cu mare solemnitate pétra fundamentală a unui teatru național polon. — *Camera României* a primit cu mare majoritate creditul de 45 milioane cerut pentru fortificațiuni. — *Statua lui Mihai Vitezul* din București, care acuma se află înaintea palatului universității, va fi mutată pe piéta Mihai-vodă. — *La Năsăud* a fost în săptămâna trecută la 4 iunie o vijelie grozavă, care a umflat tóte apele și a făcut pagube foarte mari.

Necrológe. *Meletiu Dregheciu*, protopop emerit al Timișorii, cavalier al ordului Francisc Iosif I, a încetat din viață la 4 iunie n. în etate de 77 ani. Reposatul a fost socrul. dlui avocat și redactor al »Luminatorului« Paul Rotariu și totodată proprietar al aceluiaș diar. — *Cornelia Kiss*, fiica dlui dr. Demetriu Kiss, avocat în Oradea-mare, a reposat aici, la 6 l. c. în etate de 5 ani. — *Petru Solomon*, profesor la institutul preparandial gr. c. din Blaș, a murit acolo în 8 iunie, în etate de 50 ani. Decedatul a fost un profesor foarte bun, a cărui pierdere e foarte simțită. — *Iuliu Moldovan*, student la Academia de veterinărie din Budapesta, a reposat în Noșilac, la 27 mai, în etate de 21 ani.

OGLINDA LUMEI.

Șoiri stăine. *Impăratul Vilhelm* a dat ordin la statul-major să se redigeze istoria militară a maresăului Moltke, ale cărui hârtii au fost date în acest scop generalului Schlieffen. — *Ex-regina Natalia* se află greu bolnavă la o moște de lângă Kiev, în urma emoțiunilor prin care a trecut în vremea din urmă; câțiva doctori renumiți au fost chemați s'o îngrijescă. — *Contesa Balor* a scos la Berlin o broșură. care a făcut mare senzație; ea susține, că pentru moralizarea societății, căsătoriile trebuie să se facă numai pe 5 ani și să se rennoiescă, decă părțile vor voi; contesa a fost scósă din funcție și s'a oprit d'a mai merge la curte. — *Apostol Mărgărit*, inspector al școlilor române din Macedonia, și dl Dimitrie Atanescu, delegat al Românilor tot acolo, au fost primiți în audiență la Constantinopole de către marele-Vizir Kiemil-pașa, cerénd ca Românii din Turcia să aibă dreptul a se servi de limba română în bisericile lor. — *Dl Eduardo Calendra*, student la universitatea din Neapole, va ține acolo o conferență despre lupta națională a românilor din Ungaria și Ardeal.

Bătaie la Erusalim. Intre ortodocsii și catolicii din Erusalim s'a iscat certă pentru dregerea unui zid al catăței; catolicii diceau că e datoria ortodocsilor să-l dregă, iar aceștia că e acelor dintăiu. După certă a urmat bătaie generală; alergând trupele turcesci să facă liniște, au slobođit glónțe în grămadă. Locul s'a umplut îndată de morți și răniți. Ambasadorul francez din Constantinopol a adresat o notă aspră Porței, făcénd-o respunđetóre de sângele versat și de trimiterea soldaților acolo, ce nu trebuia.

Călindarul săptămânei.

ziua sapt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin. SS.	Părinți Ev. dela Ioan c. 17, gl. 6, a inv. 10.	[res.]	[ap.]
Duminică	2 Par. Nichifor.	14 Antonia	4 3/7 58
Luni	3 Mart. Luchian	15 Vitu	4 3/7 58
Marti	4 Par. Mitrafon	16 Iustina	4 3/7 59
Mercuri	5 Mart. Dorotheiu	17 Rainer	4 2/7 59
Joi	6 Par. Visarion	18 Leontina	4 2/8 0
Vineri	7 Mart. Teodot	19 Gervasi	4 2/8 0
Sâmbătă	8 Mart. Teodor Strat.	20 Laura	4 4/8 1

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang în Oradea-mare.